

Munkácsy

MUNKÁCSY MIHÁLY MÚZEUM

BÉKÉSCSABA

Munkácsy Mihály Múzeum

**GYŰJTEMÉNYFEJLESZTÉSI STRATÉGIA
2017 – 2021**

Békéscsaba, 2017

A Munkácsy Mihály Múzeum gyűjteményfejlesztési stratégiája

A Munkácsy Mihály Múzeum *küldetésnyilatkozata* az alábbiak szerint fogalmazza meg az intézmény gyűjteményfejlesztési koncepcióját:

A Munkácsy Mihály Múzeum feladata feltárni, összegyűjteni, tudományosan feldolgozni, a modern kor követelményeinek megfelelően mindenki számára közkinccsé tenni azokat a kulturális értékeket – kiváltképp Munkácsy Mihály hagyatékát, a megyében élő magyarság és nemzetiségek hagyományait – amelyek Békéscsabához, Békés megyéhez kötődnek.

Intézményünk őrzi és gyarapítja a Békéscsabához köthető, a megye múltjára és jelenére vonatkozó jellegzetes tárgyakat, eszközöket, könyveket, kéziratokat, művészeti és ipari alkotásokat, az itt élő nemzetiségek tárgyi és szellemi kultúráját, a megyében valaha élt és kortárs jelentős személyiségek emlékét, tárgyait, alkotásait, ereklyéit. Biztosítja a több mint száz év alatt összegyűjtött tárgyak állagmegőrzését, műtárgyvédelmét, valamint hagyományos módszerekkel és digitalizált formában történő népszerűsítését.

Múzeumunk léteérdeke a gyűjtemények tudatos, meghatározott koncepció szerinti gyarapítása és olyan, gyűjteményekre alapozott kiállítások, tudományos kutatások, múzeumpedagógiai programok megvalósítása, amelyek multifunkcionális módon, a különböző társadalmi-kulturális rétegek és korosztályok igényeinek figyelembe vételével képesek közvetíteni a város és környezete kulturális értékeit. A szakmai tudományos kutatás mellett kiemelt feladatunk Munkácsy Mihály hagyatékának ápolása, a Jankay – Tevan – Kolozsváry Gyűjtemény gondozása, valamint a Csabai Tanya és Gabonatermesztés-történeti Kiállítóhely közművelődési szintérré alakítása. Minden olyan kulturális érték felszínre hozatala és közkinccsé tétele, „ami csabai”.

Intézményünkben kiemelt figyelmet kell fordítani a gyűjteményfejlesztési szakmai feladatok elvégzésére, hiszen *a múzeumi tevékenység alapja a gyűjtemény*. Egyaránt fontos *minden gyűjteményünk gyarapítása*, fejlesztése, ami meghatározott koncepció alapján és megfelelő gyűjtési stratégia kialakításával végezhető.

Szorgalmazni kell a *gyűjteményekre alapozott szakmai kutatási programok* megvalósítását. A Munkácsy Mihály Múzeum fontos célja az intézmény tudományos tevékenységének erősítése, melynek része *a gyűjtemények tervszerű, tudományos alapossággal végzett, a múzeumi célokhoz igazított gyarapítása*.

Gyűjteménygyarapítási törekvéseinket nagyban meghatározzák a múzeum biztosította *anyagi keretek, valamint a pályázati lehetőségek* és sikerek.

Gyűjteményfejlesztési stratégiánk fő szempontjai:

Mit gyűjtsünk?

Természettudományi gyűjtemény

- Jelenleg 3 gyűjteményrész (puhatestű és rovar gyűjtemény, herbárium) bővítése fontos és ajánlatos, de a mennyiségi helyett a minőségi gyarapításra kell törekedni.
- A természetrajzi gyűjtemények legértékesebb műtárgyai az új fajok típuspéldányai. Ezek gyűjtését előre nem lehet tervezni.
- Elsőséget élveznek az országosan ritkaságszámba menő fajok gyűjtése (elsősorban az állatföldrajzilag jelentős, az ország csak vagy zömében ezen részén előforduló fajok).
- A begyűjtött példányok elsődlegesen Békés megye természeti területeiről vagy településeiről származzanak.
- Mivel a gyűjtemény egy igen jelentős része a Kárpátokból (Románia: Bihar, Arad, Olt, Temes és más bánági megyék) származó anyag, így ennek fejlesztése is hasonlóan fontos. Itt a legnagyobb az esély új fajok felfedezésére, így a típusgyűjtemény gyarapítására. A kárpáti puhatestű anyagunk nemzetközi szinten is az egyik legnagyobb, és a nemzetközi érdeklődés is erre irányul elsősorban.
- Törekedni kell a Békés megyében előforduló feltűnő, érdekesebb kinézetű vagy származású fajok fotón történő megörökítésére, amelyek nélkülözhetetlenek egy-egy témakör kiadványban, kiállításon, honlapon stb. történő bemutatásához.
- Egy-egy természeti terület puhatestű és rovarvilágának feltárása (a gyűjteményi tárgyak ezen feltárás bizonyítékai) a terület jelenlegi állapotának egyfajta pillanatképe. Cél, hogy a kutatók számára a lehető legpontosabb, legátfogóbb képet adjon a jelenkor élővilágáról.

Történeti gyűjtemény

- A tárgy vagy dokumentum (dokumentum alatt értve a fényképeket is) valamely neves békéscsabai vagy Békés megyei személyiséghez köthető. Különösen fontos a Munkácsy Mihály nevéhez, kultuszának ápolásához köthető tárgyak és dokumentumok gyűjtése.
- A tárgy vagy dokumentum Békéscsaba vagy valamelyik Békés megyei település történetét reprezentálja. Elsőséget élveznek az olyanok, melyek a gyűjteményben még nem fellelhetők, illetve az adott településről ilyen jellegű még nincs a gyűjteményben

- A tárgy vagy dokumentum kordokumentumként szolgál
- Törekedni kell a jelenkor dokumentumainak, tárgyainak gyűjtésére (például a városkép változásait dokumentáló tervrajzok, fényképek, választási dokumentumok stb.), azonban a kortárs anyagok gyűjtése sem válhat parttalanná.

Békés megyén kívülről származó, vagy olyan tárgy és dokumentum, amit nem itt gyártottak, s amelyet a megyén kívül is használtak (például ruhadarab, fényképezőgép, országos plakát stb.), a következő esetekben kerülhet a gyűjteménybe:

- Egy adott kor tipikus reprezentánsa, de ekkor fokozottan figyelembe kell venni a raktári elhelyezhetőséget, és azt, hogy az adott típusú tárgyból, dokumentumból mennyi található már a gyűjteményben (nem kell begyűjteni például a sokadik rádiót, tévét stb.)
- Valamilyen szempontból az ország vagy az egész nemzet történetének megtestesítője (például neves személyiség tárgyi emléke), s kifejezetten a Munkácsy Mihály Múzeumnak ajánlják fel.

Néprajzi gyűjtemény

- Minden gyűjteményrész bővítése fontos és ajánlatos, de a mennyiségi helyett a minőségi gyarapításra kell törekedni.
- Elsőbbséget élveznek a néprajzi gyűjteményből hiányzó vagy ritkaságszámba menő tárgyak és tárgyegyüttesek. Törekedni kell a hiánypótlásra.
- A műtárgyak elsődlegesen Békés megye településeiről származzanak, vagy Békés megye valamely településén készüljenek.
- Fontos a kortárs tárgyak integrálása a gyűjteménybe, minden olyan néprajzi tárgy gyűjtése, amivel jelenünk értelmezhetővé válik (pl. jelenkor tárgyainak, a közelmúltbeli városi élet hétköznapi tárgyainak gyűjtése).
- Törekedni kell a Békés megyére és Békéscsabára vonatkozó archív fényképek gyűjtésére, hiszen általuk megismerhetővé válik a környék hajdani épített öröksége, kultúrája, sajátosságai, néphagyományai, amelyek nélkülözhetetlenek egy-egy témakör kiadványban, filmen, stb. történő bemutatásához.
- A műtárgy kordokumentumként szolgáljon, a népi kultúra adott szegmensét mutassa be (kiállítások alkalmával ill. a kutatók számára képet adjon az adott korról).
- Figyelembe kell venni a modernizáció következtében megjelenő változásokat, különös tekintettel arra, hogy az emberek hagyományos kultúrához való viszonya is folyamatosan változik.

Képzőművészeti gyűjtemény

- Minden gyűjteményrész bővítését fontosnak tartjuk, minőségi gyarapításra törekszünk.
- Elsőbbséget élveznek az intézményünk névadójához, Munkácsy Mihályhoz kötődő relikviák, a festőművész kultuszát erősítő műtárgyak megszerzése
- Mivel a festészeti, a képgrafikai és az alkalmazott grafikai gyűjteményünk egyaránt országos gyűjtőkörű, széles spektrumról választhatunk a gyűjteményünk profiljának megfelelő műtárgyakat.
- A Képzőművészeti szakág elsőrendű feladatának tekinti, hogy a Békés megyéhez és Békéscsaba városához kötődő képző- és iparművészek műtárgyai bekerüljenek a gyűjteménybe.
- Ennek egyik megvalósítási formája, hogy egy alkotói életművet megpróbálunk folyamatosan dokumentálni, tehát évtizedről évtizedre, a stílusváltozások, esetleg műfajváltások követésével.
- A másik formája e törekvésnek, hogy egy-egy alkotótól próbálunk főműveket megszerezni, ahogyan tették ezt múzeumi elődeink például Munkácsy Mihály, Perlrott Csaba Vilmos és többek között Mazán László esetében.

Milyen feltételeket kell figyelembe venni a gyűjtéskor?

Minden gyűjteményre vonatkozóan

- A beszerzésnek legyen forrása (saját költségvetés, pályázat útján elnyert összeg, szponzorizáció, ajándékozás, stb.)
- A múzeumi költségvetés elkészítésekor éves vásárlási keret meghatározása szükséges. Ez alapján tervezhető a gyarapítás.
- Kiállításokon bemutatatható műtárgyak, fajok, dokumentumok, stb. legyenek.
- A raktárakban el tudjuk helyezni.
- Lehetőleg ép, preparálható vagy restaurálható legyen.
- Amennyiben nem leltározandó anyag, felhasználható legyen múzeumpedagógiai foglalkozások, múzeumi órák keretében.

Hogyan történjen a fejlesztés?

Minden gyűjteményre vonatkozóan

- A beszerzés előtt muzeológiai felmérést kell végezni. A tárgybegyűjtés és tárgybefogadás szerzeményezési bizottság döntése alapján történik. A szerzeményezési bizottság tagjai: múzeumigazgató, szakmuzeológus, restaurátor.
- Éves szinten, adott kiállításokhoz, kiadványokhoz, stb. kapcsolódó célzott beszerzések tervezése szükséges.
- A befogadott, nem múzeumi törzsanyagba kerülő, jellegük, állapotuk, stb. miatt nem leltározandó tárgyak demonstrációs eszközként használhatóak múzeumpedagógiai foglalkozásokon, restaurálási bemutatókon.
- Selejtezés esetén a törvényi előírásoknak megfelelő eljárás szerint kell eljárunk: 1. restaurátor és muzeológus szakvéleménye, 2. selejtezési bizottság döntése és annak indoklása, 3. fenntartó engedélyezése, 4. minisztériumi engedély, 5. megsemmisítési jegyzőkönyv készítése, 6. megsemmisítés.

Hogyan gondozzuk a bekerült műtárgyakat?

Minden gyűjteményre vonatkozóan

- Elsődleges szempont a raktárba helyezés előtt az új szerzemények fertőtlenítése, tisztítása.
- Fontos a raktári rend, az áttekinthető tárolás folyamatos megtartása.
- Kiemelt feladat a műtárgyvédelem szinten tartása, a műtárgyak környezetének javítása.
- Szükséges a veszélyeztetett tárgyak konzerválása, a legértékesebbek restauráltatása.
- A papír alapú leltározás mellett számítógépes nyilvántartásba, excel táblákba is fel kell vinni az új szerzeményi anyagokat. Később ezek bekerülnek a HUNTEKA adatbázisba is. Hosszú távú feladat az adatbázishoz minden tárgyról műtárgyfotó készítése.
- A rendszeres revíziók elvégzése nélkülözhetetlen, éves ütemezéssel kell folyamatosan végezni a revíziós munkát.

Békéscsaba, 2017. január 31.

Ando György
múzeumigazgató